

MAGYAR KURIR.

N^{r.} 46.

Indult Bétsből, Kedden, Junius' 8-dikán, 1830.

B é t s.

Klagenfurti tudósítás szerint Máj. 2-dikáról, a' Felséges Tsászár és Fels. Tsászárné ez nap reggeli 6 órakor elhagyván ezt a' várost tovább folytatták útjokat a' Loibl hegyen nagy mesterséggel tsinált uton Laibach felé. Négy nap mulatván Ő Felségek Klagenfurtban az alatt minden itt és a' város körül táltató közönséges és hasznos Intézeteiket, valamint több magános személyeknek gazdasági vagy fabrikai alkotmányait is méltóztattak megvizsgálni, mindenütt meglepedéseknek és felséges kegyelmeknek örvendezettető jelét hagyván hátra.

Laibachból írják, hogy Ő Tsászári Kir. Felsége a' Fels. Tsászárnéval együtt Jun. 2-dikán estveli 7 órakor oda szerentsésen és kívánt jó egészségben megérkezett, és Karniolia ezen fővárosának lakosaitól leírhatatlan örvendezés jeleivel fogadtatott.

N a g y B r i t a n n i a.

A' Felső Háznak Máj. 24-diki Ülésében Hertzeg Wellington felállván jelentette, hogy ő a' Királytól egy Izenetet hozott a' házhoz; mellynek értelme e' vala: „Ő Felségének, terhes betegsége miatt, nehezen és fájdalmasan esik a' közönséges Documentumokat saját kezével aláírni, annál fogva a' Par-

lamentre bízza, hogy idővesztés nélkül gondolkozzék olyan eszközökről, mellyek által a' Koronának e' fontos Functionja, Ő Fgének személyes megkönnyítésével és a' közönséges szolgálatnak hátramaradása nélkül, ideiglen vitethessék.“ Minekutánna a' Lord-Cancellarius ez Izenetet a' Lordok előtt felolvastá, Hg Wellington javasolta, hogy addig is, míg a' Ház, a' Királyi Izenetnek kívánsága szerint, a' jónak ítéendő eszközökről, mellyekre nézve a' Lord Cancellarius holnap egy Billt fog bé hozni, tanátskoznék, küldetessék egy alázatos Felírás Ő Fgéhez, mellyben a' legyen, hogy a' Lordok Ő Fgének terhes rosszullétét fájlalják, az Isteni gondviselésnek segítségével gyógyulását reménylik, és egyszersmind jelentik, hogy haladék nélkül fontolóra fogják venni az eszközöket, mellyek által a' közönséges szolgálatnak hátramaradása nélkül Ő Fge a' saját kezével való aláírás terhe alól felmentetik. Lord Grey itt ezt az észrevételt tette: kívánatos dolog volna, a' Parlamentnek minden hajdani hasonló eseteket (Praecedents) megtekinteni és megvizsgálni, mivel a' jelenvaló esetben nem más forog fel, mint a' királyi hatalmat bizonyos tekintetben másnak adni. A' javallat, (a' Felírás küldése eránt) minden legkissebb ellenmondás nélkül elfogadtatott. — Annakutánna Gróf Aberdeen felállott, és a' Görög Ország i

dolgokat illető papírosokat igérete szerént előnyújtotta, azzal a' kinyilatkoztatással, hogy ha ezekhez további világosítások kívántatnának, az Igazgatószék azokat is kész léssen megadni. Öt isomóban voltak az előmutatott Papírosok; az elsőben voltak a' három szövetséges Udvarok Meghatalmazottjainak Londonban tartott Conferentziáinak Protokollumai, a' Jul. 6 diki Tractatustól fogva az utolsó Londoni Protokollumig; a' másodikban, a' Konstantinápolyban lévő három Követek és a' Porta Ministerei között tartott Conferentziáknak Protokollumai, a' Jul. 6-diki Tractatusnak szereztetésétől fogva a' Követeknek Konstantinápolyból lett eltávozásáig; a' harmadikban, azok az Irások, mellyek az Egyiptomi Seregeknek Móraéból lett haza takarodásáról adnak világosítást; a' negyedikben, azok mellyek, a' Dardanelláknak blokiroztatását (az Oroszok által) érdeklik; az ötödikben végre, bizonyos Görög Blokadának megszüntetését érdeklő papírosok, abból az időszakaszból, midőn Görög Ország a' szövetséges Udvaroknak pártfogása alá helyhettetnék, és a' Követek ismét visszatértek Konstantinápolyba, hogy megnyitnák a' félben szakadt alkudozásokat, mellyeknek első feltétele a' fegyverszünetnek (a' Törökök és Görögök között) kieszközlése volt. Megmutatta a' Gróf a' nagy külömbséget a' Jul. 6-diki Tractatusnak pontjai és a' legújabb Londoni Protokollumnak határozásai között, melly utolsók szerént Görög Ország a' Portától független szabad fejedelemségre emeltetett. Ezen változtatásnak, mellyet a' határozásokban a' környülállások okoztak, következésében szükségesnek látták a' szövetséges Hatalmasságok, hogy a' Görög nemzetnek egy uralkodó fejedelmet válaszszanak. A' választás Leopold Hertzegre esett, melly

nem tsak magának Ő Kir. Hertzegségének, hanem nagy Britannianak is tisztességére vált, a' mennyiben ez által bizonyosságát adták a' szövetséges Udvarok, hogy Angliának őszinte és tiszta lelkű Politikájába a' legfőbb bizodalmat helyheztetik; minthogy azt kellett természet szerént feltenni, hogy az új Fejedelemelek viseletére kissebb nagyobb mértékben a' Britanniai Politikának befolyása léssen. A' Választás annyival is inkább szerentsésen látszott találva lenni, mivel Ő Kir. Hertzegségéről tudva volt, hogy egy ilyen helyheztetésre kívánkozik, 's más felől a' Görögök is hajlottak hozzája. Ehezképest Febr. 3 dikán megkínáltatott a' Hertzeg a' Fejedelemséggel, és az ő elfogadó levele, noha Febr. 11-kéről volna dátálva, 20-dikban megjött a' Conferentziához. Az alkudozások ettől a' napságtól fogva tsupán tsak egy tárgy felől folytak t. i. pénz felől. A' dolgoknak menetele e' volt: A' szövetséges Udvarok megígérték az utolsó Protokollumban, — tekintvén Görög Orzágnak siralmas állapotját és Ő Kir. Hertzegségének sürgetését, — hogy pénzbeli segítséget adjanak Görög Orzágnak, hogy saját ereje kifejtődznék, katonaságot szedni 's tartani lehessen. A' Britanniai Ministerium abban a' vélekedésben volt, hogy Ő Kir. Hertzegségének ezen kívánságai helytelenek, 's annál fogva magát azoknak ellene szegezni kötelességének tartotta, annyival is inkább mivel nem hitte magát arra meghatalmaztatva lenni, hogy új kötelezéseket vállaljon magára, mellyeket az Ország szükségei nem kívánnak. De a' Kir. Hertzeg megátalkodva maradott kívánságaiban, és a' Ministeriumnak világosan értésére adta, hogy ha kívánságait mind az utolsó fillérig meg nem adják, ő a' felvállalt fejedelmi székről le mond. Az Igazgatószék midőn látná, hogy a' Szövetségesek hajlan-

dók a' kívánságot telyesíteni, elhatározá magát kedve ellen is a' Kir. Hertzeg kéresének megadására — nem akarván magát arra a' gyűlöletes vádra kitenni, hogy vonakodása által egy Britanniai Hertzegnek javára tett Egyesség szerzést megsemmisit. Igy állottak a' dolgok, midőn engemet a' minap; egy érdemes Marquis (Londonderry) tudakozódásával megszólított. En akkor azt felelém, hogy tsupán némelley tsekélységek vagynak hátra eligazítani valók; mert a' felforgó pontok többé, nem a' mennyiségét, hanem tsupán a' modját illették a' szövetséges Udvarok kezessége mellett felveendő költsönnek. Illyeten dolgokat nevezhettem tsekélységeknek. Azonközben Ő Kir. Hertzegsége új vonakodó-okokat kezdé elő hozni. A' mult Pénteken este későn egy levelet vészen az Igazgatószék a' Hertzegtől, mellyben Ő Kir. Hertzegsége jelenti, hogy a' felvállalt fejedelemséget letészi és az Uralkodószék-ről, melly eddig ditsőre vágyásának tzelja volt, végképpen le mond. „En nem akarok, szólla a' Gróf, ezen elhatározásnak indítóokaira kiterjeszkedni. Mindazokat az írásokat, mellyeket e' dologban az Igazgatószék és a' Kir. Hertzeg egymás között váltottak, rövid idő alatt mihelyt lehetséges lesz, befogom nyújtani a' Ház asztalára, mint Potlékot (Supplement) a' jelenvalókhoz. Nagy képmutatás vétkébe esném, ha tagadnám, hogy én ezt az Ő Kir. Hertzegsége elhatározásából származott kedvellenséget és továbbra haladást felette sajnálom; azonközben nagyon örömem Lordságtoknak bizonnyal mondhatni, hogy a' három szövetséges Hatalmasságok között a' legnagyobb egyetértés uralkodik, és az Igazgatószék bizodalommal reményli, hogy e' folyvást való egyetértésben a' Görög Országi dolgokat megelegítő kiemenetellel végezheti.“ — Lord Dur-

ham megelegszik a' Minister beszédjével a' mennyiben annak foglalatja historiai elő adás, de protestál egyszersmind ellene, a' mennyiben annak némelley helyei Leopold Hertzegget vádolni akarni látszanak. Melly már tsak azért is megbotsáthatatlan a' Ministerben, mivel Ő a' Kir. Hertzegről olyan levelekből beszéll, mellyek a' bényujtott Papírosok között nintsenek meg. — Gróf Darnley óhajtja, hogy e' hátramaradott levelek minél előbb előnyujtattassanak. Marquis Londonderry akarja tudni, hogy a' Ministernek szándéka e' minden Papírosokat előmutatni, mellyek az alkudozásoknak egész folytában eleitől fogva végig, Leopold Hertzeghez és Hertzegtől íratattak? A' Minister nem úgy emlékezett a' Kir. Hertzegről, mint kellett volna. Az tudva van, hogy Ő Kir. Hertzegsége a' nékie ajánlott fejedelemséget elfogadta; az is tudva van, hogy feltételek alatt fogadta el; de a' nintsen tudva, hogy minden feltételei meghalgattattak volna. Ohajtja azt is megérteni, hogy valjon Austria hozzá állott e' a' Görög sorsát elhatározó utolsó Londoni Protokollumhoz? Egyébaránt ő hiszi, hogy Leopold Hertzeg helyesen tselekedett midőn a' Görög fejedelmisékről lemondott. A' görög nép nem méltó arra, hogy ő legyen az Uralkodója. Görög Ország új háborúknak oka leszen, és előbb utóbb 'sákinánja Orosz Országnak. Ő már most is látja a' jövődöbeli hadaknak tsiráit maga előtt remítő kiterjedésben. Szeretné azt is hallani, ha tudja e' tagadni a' Minister, hogy Orosz Ország egy milliom aranyat engedett el a' Töröknek, hogy hozzá álljon a' Görög Országról tett határozáshoz. Török Ország már nem egyéb, mint egy Orosz tartomány: de nem a' volna ám, ha Anglia illendően oltalmazta és segítette volna. — Gróf Aberdeen

felelt: Az érdeemes Marquis annyi sok kérdést teve fel egyszerre, hogy lehetetlen mindnyájára felelnem. A' Leopold Hertzeg resignatioját érdeklő Papírosok rövid idő alatt elő fognak mutattatni, és a' további Vítatásokat kérem akkorra halasztatni. Tzéлом tellyességgel nem volt Ő Kir. Hertzegségét sérteni, és a' mit mondtam aztegyedül a' magam menességére hoztam fel. Marquis Lansdowne tudakozta, pénzbeli tekintetek voltak e' vagy más nemű indító okok, melyeknél fogva a' Kir. Hertzeg elébbi maga eltökéllését megváltoztatta? Gróf Aberdeen visszazonozta: Az alkudozásoknak tárgyai, Febr. 20-dikától fogva egészen a' mult Hét kezdetéig, mindenkor pusztá pénz-dolgok voltak; mindazáltal a' mult Pénteken beküldött Resignatioja Ő Kir. Hertzegségének nem pénzbeli indító okokon épül.

Az Alsó Házban Peel Úr vitte meg a' Királyi Izenetet, 's javallotta, hogy reá Válasz-felírás haladéknélkül küldetessék. Brougham Úr oltalmazta a' javallatot, melly köz akarrattal el is fogadtatott. Előnyújtotta egyszerismind Peel Úr a' Görög Országot illető Papírosokat 's hírül adta Leopold Hertzegnek lemondását a' felvállalt fejedelemségről. Hume és Russel Urak kérdéseket tettek a' Ministernek, mellyekre ő éppen azokat felelte, a' miket Lord Aberdeen a' Felső Házban, azzal a' hozzá adással, hogy a' Kir. Hertzegnek okot a' Resignatioira azok az új tudósítások adtak, mellyek Görög Országból érkeztek. — A' Déli Amerikai új Statusoknak dolgát (melly a' Máj. 17-diki Ülésben is feiforgott) újra előhozta Wilson Úr és sürgetve tanátsolta, hogy azoknak hatalmasan pártját kell fogni, egyfelől az Oriási nagyságra áhító Ejszak Amerikaiak ellen (kik Texas tartományát Mexikotól elakarják mes-

terkedni) másfelől a' dél-amerikai birtokait nehezen felejtő Spanyol Ország ellen, melly őket Cubából háborgatja. Az Amerikai Statusok annyival méltobbak Anglia figyelmére és pártfogására, mivel ők vásárolják legjobban az Angliai műveket, nevezetesen esztendőnként 9 milliom f. st. árrút, a' midőn Norvegia, Svéd Ország, Dánia, Frantzia Ország és Portugallia öszveséggel tsak 5,200,000 f. st. árrút vesznek. Az Anglus Kereskedésnek a' dél-amerikai piatzhajt legtöbb hasznót, és az oda való Kereskedésben 26 milliom f. st. Tőke áll.

A' Felső Háznak Máj. 25-diki Ülésében Motiot teve a' Lord Cancellarius a' Királyi Izenetnek fontolás alá vételére. Két féle módot említett a' Királyi kívánságnak tellyesítésére, t. i. vagy hatalmaztassanak meg több személyek, kik Ő Fge nevében az Aláírást végezhessék, vagy készíttessék bizonyos személyeknek nevével megstempelezett (megbélyegezett) papíros, mellyre azok, mint Királyi Biztosok, az Aláírást teszik. Ez utóbbi mód több esetekben hajdan is meg volt, nevezetesen VIII Henrik alatt Eduard alatt és III Vilhelm alatt. Ő is azt javasolta, és egyszerismind kérte, hogy az erről szólló Bill most először és holnap másodszor olvastassék fel. Az előszöri felolvasás megengedett, de a' másodszori, Lord Greynnek sürgetésére, Tsösörtökre elhalasztatott. Annak utánna, Lord Greynnek tanátslásából, egy Biztosság neveztetett ki a' Praecedenteknek (hajdani hasonló eseteknek) megvizsgálására. A' Biztosság 24 személyekből áll, kik között vagynak Wellington, Bathurst, Melville, Grey; Holland 'sa't. Lordok és a' Yorki 's Canterburyi Ersekek.

London, Máj. 27-dikén. A' legújabb Bulletinek a' Királynak hogyanlétéről, im itt következnek:

„Windsor Máj. 25-dikén. A' Királynak tegnap igen rossz napja volt, de az éjtszaka jó volt, és most reggel jobbatskán érzi magát Ö Fge.“

„Windsor Máj. 26 kán. A' Királynak megint jó éjtszakája volt. De a' Symptomák nem javultak.“

„Windsor Máj. 27 dikén. A' Király a' mult éjjel jól aludt, és ma valamivel jobban érzi magát Ö Fge.

Halford. Tierney.“ —

Clarence Hertzeg a' Királyt gyakorta meglátogatja. Ma (27-ben) Wellington Hertzeg is megjelent délben a' Windsori Palotában, és szerentséje volt Ö Fgével beszélteni.

A' Courier az Algiriaknak hadikészületeiről ezt a' tudósítást adja: „Egy levél Máj. 1 napjáról Tabarca szigetéből (Afrika szélénél Tunis és Algir között) jelenti, hogy az Algiriak a' Frantziák ellen kevés készületeket tesznek, azokat is hibásan. Az igaz hogy temérdek sokaságú ágyúk vitettek a' városba, és a' közel tengerpartokra néhány mföldnyi hosszúságban, Algirtól keletre és Nyúgotra; de Artilleristák, kik ennyi ágyú mellé legalább is 6,000-en kellenének, kevés számmal vagynak. Nints Magazin, sem a' hadiszereknek sem az eleségnek. A' nép az Ország belsejéből alig ha jő a' városnak segítségére; sőt inkább a' faluk megtartják magoknál mind a' barmokat, mind az élelemre valókat, hogy majd a' Frantziáknak adhassák el jó pénzért. Tunis és Marokko örülni látszanak, hogy Algirt ezt az ő félelmes szomszédjokat tsapás fenyegeti. Azok az Európai Consulok, kiknek a' Dey nem engedte meg, hogy hajóra üljenek, kimentek a' városból falukra az Ország belsejébe, a' hol fegyveres emberek őrizik őket, kiket nékiek kell tartani.“

Egy könyvetske jelent meg Párisban ez alatt a' tzím alatt: „Az Algiri Ex-

peditioból vonható nyereségről, vagy annak lehetőségéről, hogy a' Középtenger öblében egy új Gyarmati és Tengeri Systema állittassék, melly az Anglus erőt ellenarányban tartani bírja.“ — A' Times erről így emlékezik: A' könyvetske szerzője, minekelőtte fent-héjjázó planumának kifejtegetéséhez kezdene, bévezetésül megmondja, hogy Frantzia Országának, szapora népesedésénél fogva, mulhatatlan szüksége legyen Gyarmatokra (Coloniákra); az Afrikai part hozzá legközelebb esik és alkalmasabb is erre a' végre mint más akár-melly tengertuli frantzia birtok; a' középtengert úgy kellene tekinteni, mint egy Frantzia tavat (lac Français, Buonaparte kifejezése szerént) és Afrika partja eleitől fogva azé volt, a' ki azt legutoljára elfoglalta; az egész Afrikai partot egy két Várnak segítségével hatalom alatt és engedelmességben lehetne tartani; az Egyiptomi kereskedésnek útja ez által megnyitattatnék; az Anya Ország, minden időben szabadon járhatna Gyarmatjába; függetlenül az Anglusoktól; és — ekképpen Frantzia Ország a' Középtengeren tarthatná a' Gibráltár, Málta, és Jóniai szigetek birtoka által elhatalmasodott Angliát. Mind ezen pontok az előttünk fekvő frantzia könyvetskében nagy tüzzel, vitattatnak, és fejtegettetnek; melly fejtegetés kétségkívül a' szerző előtt tökéletes nyomosságúnak fog látszani. De valjon más nemzetek bele szeretnek e' olly könnyen ebbe a' Colonizáló Planumba, mint a' Frantziák? A' Frantzia hatalmat Afrikába kiterjeszteni, és a' Közép tengernek egész Afrikai partját az Atlas bértzeitől fogva Egyiptomig meghódoltatni — egy Buonaparte Oskolájából került frantzia könyűnek 's tsekélységnek gondolhatja: de hát Anglia és a' Középtengeri Hatalmaságok valjon nézhetnék e' öszvedugott

kézzel egy ilyen Planumnak végrehajtását? Tellyeséggel nem, és mi örvendünk annak tudásában, hogy a' Frantzia Kabinét az Algiri Expeditioval semmi illyes véget nem tzeloz. X. Károly Ministerei átaljában mérséklett gondolkozásuak, és az Expeditio felől adott magyarázatjaikkal legkissebb okot sem adtak Szövetségeseiknek a' nyughatatlanságra. No de tegyük fel, hogy ez a' Projectum teljeszt nyerne a' Frantzia Igazgatószéknél; mitsoda nyeresége lenne abból Frantzia Országnak? Az elfoglalt Afrikai Partokon gyarmatokat ültetni, iszonyú költségbe kerülne és magok a' Gyarmatok egy két esztendő alatt azt bé nem hajtánák. Azonközben kiüthetné magát a' háború Angliával, mellynek első következése az említett költséges Gyarmatoknak elvesztése lenne; mert a' Frantzia Tengeri erő, a' mostani gyengeállapotjában, ellene állhatni a' Britanniai Flotta sokkal hatalmasabb erejének nem birna. A' legnagyobb bátorságnak is ki kell térni a' hatalmasabb erő elől, és azt egy átaljában nevetséges lenne feltenni, hogy 50 Línahajó 150-nel, vagy 35 Fregát 500-zal sikeresen megmérkőzhetik. Ezen okok, a' Frantzia Ministereknek tudva lévő gondolkozását és adott Magyarázatjait nem tekintve is, elégségesek minden aggodalmat megtsilapítani." —

Frantzia Ország.

Páris Máj. 29 dikén. A' Nápolyi Udvar kiment, Berry Hertzeznének társaságában, Compiègnebe és 25-dike olta ott mulat. — Hertzeg Montemart Frantzia Követ az Orosz Udvarnál, engedelemmel haza jött. Gróf Matuscevitcz induló félben van Londonba.

A' Normandiai Megyékben pusztító

gyújtogatásoknak szerzőit, minden szorgalmatos nyomozás mellett is, nem lehet még eddig kitudni. Egyébaránt gyanúból sokan megfogattattak.

Az Algiri hadnakideje alatt Afrikából „Algiri Stafeta“ név alatt egy Újság fog járni, mellynek első Számja a' Kiszállásnak napjára vagy on kihirdetve. Merle Úr Generalis Bourmontnak a' fő Vezérnek titoknokja. Az Újságlevelét hetenként kétszer jelenik meg.

Tahir Basa (a' kíta' Porta, a' mint tudva van, Konstantzinapolyból April. 15-kén Algirba elküldött bizonyos Követségben) Toulonba megérkezett éppen abban a' pillantásban, midőn a' Frantzia Hajós Seregnak első tsapatja a' kikötőből kiindúlna. A' Basa egy levelet hoz a' Nagy Úrtól Ő Felségéhez a' Frantzia Királyhoz, mellyben hihető, hogy egyebek között Algirról is emlékeztetetik.

Egy Párisi Journal Máj. 23-káról így szól: „Az a' hír kezd terjedni, hogy a' középtengeri Anglus Flotta a' jelenvaló pillantásban Algir mellett kövályog, és Admiralis Malcolm (az Anglus Hajós Vezér) gyakori közösüléseket tart Husseinnel (az Algiri Deyjel), mellyeknek tárgya a' Frantzia Expeditioval egybeköttetésben állana. Innét, ha ez igaz találna lenni, sok kellemetlen következéseket lehetne vonni. Más részről azt is emlegetik, hogy Spanyol Ország egy tábort akar gyűjteni a' Frantzia Ország felé eső határszéleken.“ (A' Gazette ezt pusztá költeménynek állítja lenni. —

Az Expeditionalis Hajós Seregről Toulonból a' következő tudósítások érkeztek Telegraph által Párisba:

Toulon Máj. 26-dikán 1830. reggeli 9-edfél órakor.

Tizen egy Lineahajók, 19 Fregátok, 15 Briggek, két Gözhajók és 54

Szállítóhajók legnap estve elvitorláztak. — A' második Osztály most szedi fel vas-matskáit, a' harmadik holnap indul. Idő szép van, gyenge nyugoti szél.

Toulon Máj. 27-dikén, 1830. reggeli 8 órakor.

A' 90 Szállító hajókból álló második Osztály, az Üstökös tsillag-tól kísértetve tegnap elvitorlázott. — A' sebes nyugoti szél nem engedi a' harmadik Osztálynak megereszteni vitorláit. Ez az Osztály, mihelyt megtsendesedik a' szél, fel fogja szedni vas-matskáit.

Toulon Máj. 27-dikén, 1830. délben.

A' Berry Hertzegné nevű Fre-gát, jöven Algirtól, Admiralis Duperrének hajóival 20 mföldnyire Toulontól délnyugotnak, szemben találkozott. A' szél kedvező volt.

Toulon Máj. 27-dikén 1830. délutáni 4-édfél órakor.

Száz harminzhat Szállítóhajók éppen most vitorláztak el, hogy a' Gólya és Daphne kísérete alatt kirendetéseknél helyére menjenek. Már csak egynehány hajók maradtak itt. Ezek némely tsekély sérelmeket kaptak, melyek rajtok igazítani valók, és majd a' Marseilleben lévő hajóknak megérkezése után fognak, a' Dragontól kísértetve, útra indulni.

J e l e n t é s.

A' Tudományok Öszveségének II. és III. Kötetjéről.

Az a' részvétel, mellyet a' T. T. olvasó Közönség előtt, a' Tudományok Öszveségének I-ső Kötetjé nyert, annak folytatására, a' II-dik és III-dik Köteteknek, vagy a' Történeti Tudományoknak kiadására, útat nyitja. Szélesen terjedők, a' tudományos életbe mély behatásúak a' Történetek; 's az ezekre néző tudományok cendje együtt előadva ritka! mert

ennek csak egy része is az egész tudományos életünket elfoglalhatja.

A' Tudományok Öszveségének II. Kötetjé a' Historiai segéd tudományokat foglalja öszve, t. i.

I-ső Szakasz: Leíró tudományok. A.) Természeti: 1.) Ég leírás a.) Közönségesen; Tsillagok leírása. b.) különösen: aa.) Napnak. bb.) Naphoz tartozóknak, vagy: a) Földek, Planéták' b.) Hóldak' — c.) Üstökösök' leírása. 2.) Föld leírás: a.) közönségesen: aa.) A' mondhatódások szerént- a.) Mennyiségi (mathesisi), b.) Minéműségi vagy természeti. c.) Viszonos, Lakföld leírás. bb.) Az idők szerént, Régi, közép, új. b.) Különös föld vagy Vidék leírás; Víz, Tenger, Hegy-vidék leírás. B.) Az embert leíró tudományok; Népleírás. 1.) Közönségesen 2.) Különösen a.) A z s i a i, b.) A f r i k a i, c.) E u r ó p a i, d.) A m é r i k a i, e.) D é l s z i g e t i n é p l e í r á s.

II-dik Szakasz: Elbeszélő tudományok (idő szerént). A.) Természet világi történetek; 1.) Ég' és 2.) Föld természet históriája. B.) Embervilági történetek: 1.) Mennyiség szerént: Chronologia. II. Minéműség szerént: Genealogia. III.) Viszony szerént: 1.) A' históriának mivoltjára nézve: a.) Íratok: b.) Régiségek, c.) Pénzek, d.) Tzímerek tudománya. 2.) A' Történetek mellelges kitsapásaira nézve: Mythologia. 3.) Az okozásokra nézve: Okszakok (epochák) a.) Természetiek, b.) Személyesek.

A' III-dik Kötet a' tulajdon Historiai tudományokat foglalja öszve:

IV.) Viszonzódás szerént a' gondolkodásra vivén: 1.) Szükségesképen

való erányzata a' Históriának. 2.) A' Meglett dolgokra nézve, tulajdonképen való história. a.) Mennyiség szerént: aa.) Kiterjedésére nézve: a.) Közönséges, b.) Különös, c.) Magános vagy életírás. bb.) Az idők hatáira nézve; (régi; közép, új, vagy inkább) a.) Külső érzési vagy mennyiségi: Régi Monarchiák. b.) Belső minéműségi vagy művelési: Görög és Római történetek. c.) Viszonyra való általmenetel: Népmozgás, költözködés-szak. Viszonyos történetek, 's különösen: d.) A' Vallás mivóltjára intézett történetek: Keresztes hadak szaka. d.) Költsönködési történet szak: a' nyomtatás feltalálásától fogva, A.) Egyarányúságra való törekedés: a' mostani időkig. b.) Minéműség szerént: Míveltség történet: aa.) Mennyiség szerént: a.) Közönséges: emberiség története. b.) Különösen egy Népé. bb.) Minéműség a' míveltségben: Mesterségek története. cc.) Viszonyra nézve: a.) Mivóltjára nézve: Tudomány történet. b.) Okozására nézve: aa.) Tudósok és bb.) Könyvek története. c.) Költsönködési míveltség történet: Nevelés, tanítás, Oskolák története. c.) Viszony szerént: Ország-lási-történetek. d.) Viszonzódás szerént Vallástörténet: aa.) A' Vallásról való elsőbb gondolkodások történetei (mennyiség és minéműség szerént). bb.) Kijelentés története (viszony szerént): A' Természetben. b.) Keresztyén postiva Vallás. aa.) Belső mivóltja szerént A.) Tudomány és B.) Szakadások történetei. bb.) Külső okozások szerént: A.) Igazgatás, B.) Terjedés, és c.) Üldözés történetek. 3.)

A' lehetőségre vitt történettudományok: a.) A' következő időkre nézve. B.) Az egyarány, az Okozatok szerént. f.) A' történeti humanitas a' viszonzódás után. b.) A' múlt idők változásaira nézve: Az istenigondviselés e' Világ történeteiben.

Alázatosan kérem azért az egész T. T. olvasó Közönséget, a' Tudományok Öszveségének kedvellőit, ennek II-dik és III-dik Kötetjére T. T. Neveiket feljegyeztetni méltóztassanak:

Nagy lekötelezéssel kérvén minden T. T. Collector Urakat, hogy a' jövő Július vagy legfeljebb Augusztusig a' Tudományok Öszvesége Barátjainak, az előre Jelentőknek T. T. Neveiket, úgy, mint azok a' következő Kötetekben kinyomtatathatnak, hozzám elküldeni méltóztassanak.

Egy-egy, 25—25 ívnyiből álló Kötetnek az ára, most is egy-egy forint ezüstben, melly a' Kötet általvételével fog letéetni. Az előre megrendelt példányokon felül lejendő kevés nyomtatványok ára, a' Könyvbólt szabás szerént, harmadával feljebb fog emeltetni. — Sáros-Patakon, Május 9-dikén 1850. Eszt.

Nyíry István,
a' Philos. Közöns. Tanítója.

A' pénz folyamát Junius' 7-dikén;
közép ár:

A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji	100 3/5
Az 1820-béli sorsosok,	182
Az 1821-béli hasonlók,	136 1/2
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji, 65 1/2 for. keltek, mind Conv.	
A' Bank-Aktziák keltek 1349 1/2 for. ton,	
Conv. Pénzben	

Szerkesztető és Kiadó Márton Jó's ef, Professor. (Untere Bäcker-Strasse Nro 742.)

Nyomtató: Nemes Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)